Uradni list
Evropske unije

SL
Serija C

C/2026/4011

26.8.2026

P10_TA(2026)0076

Evropski semester za usklajevanje ekonomskih politik: prednostne naloge na področju zaposlovanja in sociale za leto 2026

Resolucija Evropskega parlamenta z dne 11. marca 2026 o evropskem semestru za usklajevanje ekonomskih politik: prednostne naloge na področju zaposlovanja in sociale – letno poročilo za leto 2026 (2025/2183(INI))

(C/2026/4011)

Evropski parlament,

— ob upoštevanju člena 3 Pogodbe o Evropski uniji,

— ob upoštevanju členov 9, 121, 148 in 149 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah (PDEU),

— ob upoštevanju evropskega stebra socialnih pravic, ki so ga 17. novembra 2017 razglasili in podpisali Parlament, Svet in Komisija ter njegovega akcijskega načrta, sprejetega leta 2021, zlasti predlaganih krovnih ciljev za leto 2030 glede zaposlovanja, spretnosti ter zmanjšanja revščine,

— ob upoštevanju Uredbe (EU) 2024/1263 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2024 o učinkovitem usklajevanju ekonomskih politik in večstranskem proračunskem nadzoru ter razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 1466/97 ([1]) in zlasti členov 3, 4, 13 in 27,

— ob upoštevanju poročila Komisije z naslovom *Employment and Social Developments in Europe* (Zaposlovanje in socialne zadeve v Evropi), objavljenega septembra 2025,

— ob upoštevanju poročila Komisije z naslovom *Labour Market and Wage Development in Europe* (Razvoj trga dela in gibanje plač v Evropi), objavljenega oktobra 2025,

— ob upoštevanju predloga Komisije z dne 25. novembra 2025 za skupno poročilo Komisije in Sveta o zaposlovanju (COM(2025)0958),

— ob upoštevanju priporočila Komisije z dne 25. novembra 2025 za priporočilo Sveta o ekonomski politiki euroobmočja (COM(2025)0957),

— ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 25. novembra 2025 z naslovom Poročilo o mehanizmu opozarjanja 2026 (COM(2025)0956),

— ob upoštevanju predloga Komisije z dne 25. novembra 2025 za priporočilo Sveta o človeškem kapitalu v Evropski uniji (COM(2025)0959),

— ob upoštevanju prispevkov evropskih socialnih partnerjev k evropskemu semestru 2026 in zlasti jesenskemu svežnju,

— ob upoštevanju poročila Maria Draghija o prihodnosti evropske konkurenčnosti, ki je bilo objavljeno septembra 2024,

— ob upoštevanju poročila Enrica Lette o prihodnosti enotnega trga z naslovom *More than a Market* (Več kot trg), objavljenega aprila 2024,

— ob upoštevanju poročila strokovne skupine na visoki ravni za prihodnost socialne zaščite in socialne države v EU, objavljenega januarja 2023,

— ob upoštevanju člena 55 Poslovnika,

— ob upoštevanju poročila Odbora za zaposlovanje in socialne zadeve (A10-0033/2026),

A. ker je EU na dobri poti, da uresniči cilj glede zaposlovanja, da bo do leta 2030 zaposlenih vsaj 78 % ljudi v starosti od 20 do 64 let; ker je oktobra 2025 stopnja brezposelnosti v EU znašala 6 % in se je v državah članicah gibala med 2,6 % in 10,6 %, medtem ko je brezposelnost mladih ostala visoka in je znašala 13,2 %; ker so stopnje brezposelnosti in prekarnih delovnih pogojev še vedno visoke za mlade, ženske, starejše delavce, nizko in srednje kvalificirane

([1]) UL L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.

državljane tretjih držav, invalide ter Rome in pripadnike drugih etničnih manjšin, ki se vsi spoprijemajo s strukturnimi ovirami pri zaposlovanju; ker je med invalidi brezposelnih 15,1 %; ker bi morale biti višje stopnje zaposlenosti v EU povezane s kakovostjo delovnih mest, dostojnimi plačami, zvišanjem plač in povečanjem produktivnosti;

B. ker evropski semester ostaja osrednji instrument za usklajevanje ekonomske, fiskalne, zaposlitvene in socialne politike v EU, namenjen pa bi moral biti bolj sistematičnemu vključevanju socialne pravičnosti, okoljske trajnostnosti in medgeneracijske pravičnosti v makroekonomsko upravljanje, v središče pa bi moral postaviti evropski steber socialnih pravic in spoštovanje načela subsidiarnosti; ker je bil za bolj uravnoteženo spremljanje gospodarskih in socialnih ciljev v postopku evropskega semestra razvit pregled socialnih kazalnikov, v postopek pa je bil nedavno vključen še okvir za socialno konvergenco; ker je bil jesenski sveženj za leto 2026 predstavljen brez letnega pregleda trajnostne rasti, ki sicer določa celovito in uravnoteženo strategijo za gospodarsko, socialno in zaposlitveno ter okoljsko politiko Unije ter vključuje evropski semester v širšo vizijo trajnostne rasti za EU; ker mora EU ostati zavezana konkurenčnosti, trajnostnosti in socialni pravičnosti, pri tam pa ne sme dopustiti, da bi en cilj dosegli na račun drugih;

C. ker je bilo leta 2024 tveganju revščine ali socialne izključenosti izpostavljenih 93,3 milijona ljudi, kar je 21 % prebivalstva EU, to pa kaže, da je bil dosežen omejen napredek pri doseganju cilja evropskega stebra socialnih pravic za leto 2030 glede zmanjšanja revščine, v več kot polovici držav članic pa se trend odmika v napačno smer; ker je tveganje revščine dosti večje pri ženskah, otrocih, starejših, invalidih, skupnosti oseb LGBTI+, nizko usposobljenih osebah, državljanih tretjih držav, Romih, enostarševskih gospodinjstvih in ljudeh, ki živijo na redko poseljenih območjih, v gorskih regijah in na otokih, med državami članicami in znotraj njih pa so še vedno prisotne velike razlike, tudi med podeželskimi in mestnimi območji; ker ta razlika med naraščajočimi povprečnimi dohodki in trajno revščino kaže na strukturne izzive pri porazdelitvi dohodka, na trgih dela ter pri oblikovanju in pokritosti sistemov socialne zaščite; ker se je leta 2024 več kot 40 milijonov ljudi v EU, kar je približno 9,2 % prebivalstva, spoprijemalo z energijsko revščino, kar je povzročilo materialno prikrajšanost; ker nezadostna pokritost in neustreznost shem minimalnega dohodka, nadomestil za brezposelnost ter družinskih in otroških dodatkov ter ovire za vključevanje na trg delovne sile ter dostop do kakovostnih javnih storitev, kot so zdravstvo, izobraževanje, oskrba in stanovanja, prispevajo k dolgotrajnosti revščine in socialne izključenosti, zlasti med najbolj prikrajšanimi skupinami; ker brez spremembe pristopa k boju proti revščini na ravni EU in nacionalni ravni ne bo mogoče obrniti tega trenda; ker bo ambiciozna strategija EU za boj proti revščini bistvena za pripravo odzivov na večdimenzionalni pojav revščine;

D. ker je vsak četrti otrok v Evropski uniji še vedno izpostavljen tveganju revščine ali socialne izključenosti, kar je več kot pri celotnem prebivalstvu; ker ni bilo zadostnega napredka pri doseganju cilja zmanjšanja števila otrok, ki jim grozi revščina ali socialna izključenost, za 5 milijonov do leta 2030, pri čemer se je delež otrok s tveganjem revščine ali socialne izključenosti med letoma 2019 in 2023 vsako leto povečal in je še vedno visok; ker je v predlogu Komisije za skupno poročilo o zaposlovanju za leto 2026 leta 2024 zapisano, da je približno 19,5 milijona otrok (24,2 %) v EU izpostavljenih tveganju revščine ali socialne izključenosti; ker so preventivne politike in storitve za podporo otrokom in družinam v skladu z evropskim jamstvom za otroke bistvene za obravnavo socialno-ekonomskih razmer, ki lahko privedejo do ločitve družine in institucionalizacije otrok; ker so namenski instrument financiranja evropskega jamstva za otroke ter sinergije z drugimi skladi EU in nacionalnimi skladi izjemno pomembni del sedanjega in naslednjega večletnega finančnega okvira; ker mora EU po navedbah Komisije dodatno vložiti več kot 11 milijard EUR letno, da bi dosegla barcelonska cilja za leto 2030 glede predšolske vzgoje in varstva ([2]); ker so otroci, ki jim lahko vzgoja in varstvo predšolskih otrok najbolj koristita, kot so otroci iz prikrajšanih okolij, običajno najmanj vključeni in se še vedno srečujejo z ovirami pri dostopu;

E. ker je v EU še vedno vsaj 1,4 milijona invalidov in skoraj 300 000 otrok, ki živijo v ustanovah; ker so stanovalci institucij izolirani od širše skupnosti in nimajo zadostnega nadzora nad svojim življenjem in odločitvami, ki jih zadevajo; ker je EU že dolgo zavezana procesu deinstitucionalizacije, pa vendar so na ravni EU in nacionalni ravni še vedno potrebna prizadevanja, da bi ranljivim skupinam omogočili neodvisno življenje v družini ali skupnosti;

([2]) Evropska komisija, *Employment and Social Developments in Europe* (ESDE) 2024 (Razvoj na področju zaposlovanja in socialnih zadev v Evropi), september 2024.

F. ker je leta 2024 vsak dvanajsti delavec (8,2 %) v EU doživel revščino zaposlenih, kar je ogrozilo socialno kohezijo in izpostavilo, da zaposlitev sama po sebi ne nudi popolne zaščite pred revščino ali se zaradi naraščajočih življenjskih stroškov in zmanjšane kupne moči ne odraža v boljših življenjskih pogojih; ker je nedavno zvišanje zakonsko določenih minimalnih plač, pogosto več kot 20 % med letoma 2022 in 2025 ter nad 40 % v več državah članicah, pomagalo zaščititi kupno moč delavcev z nizkimi plačami in podprlo rast plač v sektorjih z nizkimi plačami; ker so realne plače v večini držav članic presegle ravni izpred pandemije, vendar se več velikih gospodarstev še ni vrnilo na te ravni;

G. ker so podnebne spremembe poglobile neenakosti in prizadele zlasti najranljivejše skupine, ki so običajno bolj izpostavljene okoljskim nevarnostim, na primer visokim temperaturam, kar povzroča nižje standarde kakovosti delovnih mest, izgubo produktivnosti in večjo negotovost zaposlitve; ker mora biti prehod na podnebno nevtralnost socialno pravičen in vključujoč za vse ter naj bi do leta 2030 ustvaril od 1 do 2,5 milijona dodatnih delovnih mest, če bo podprt s pravimi politikami zaposlovanja in izobraževanja; ker so močna in ustrezno financirana socialna zaščita ter politike ustvarjanja kakovostnih delovnih mest osnovni pogoj za pošten in pravičen prehod na podnebno nevtralnost in digitalno preobrazbo;

H. ker se EU spoprijema z vztrajnim pomanjkanjem delovne sile in spretnosti v več sektorjih, ki je posledica različnih dejavnikov, kot so demografske in tehnološke spremembe, neskladje med ponudbo spretnosti ter povpraševanjem po njih, kakovost delovnih mest ter pomanjkanje privlačnosti kakovostnih javnih storitev in naložb vanje, kar je bilo prepoznano kot ključna ovira za rast in konkurenčnost EU; ker omejene poklicne možnosti in prekarni delovni pogoji mladih v nekaterih delih Unije prispevajo k odlivu talentov med regijami EU in tretjimi državami, kar še povečuje to pomanjkanje; ker je v predlogu Komisije za skupno poročilo o zaposlovanju za leto 2026 poudarjeno, da odpravljanje strukturnih pomanjkljivosti trga dela z boljšo kakovostjo delovnih mest podpira večjo produktivnost, gospodarsko uspešnost, socialno pravičnost in kohezijo; ker bi izboljšanje pravic delavcev, kolektivnih pogajanj, aktivne politike trga dela, dostopa do socialne zaščite ter priložnosti za razvoj spretnosti za vse, vključno z državljani tretjih držav, pa tudi ciljno usmerjeni aktivacijski ukrepi za 51 milijonov delovno sposobnih ljudi, ki sedaj niso na trgu dela, pomagali povečati udeležbo, vključenost in konkurenčnost; ker naj bi se delovno aktivno prebivalstvo EU do leta 2050 zmanjšalo za do 18,8 milijona ljudi, kar kaže, da bi lahko zakonite delovne migracije pomagale pri odzivanju na spreminjajoče se potrebe trga dela;

I. ker je leta 2022 stopnja udeležbe odraslih v izobraževanju znašala 39,5 %, kar kaže, da so v večini držav članic potrebna večja prizadevanja, da bi do leta 2030 dosegli cilj 60-odstotne udeležbe odraslih v izobraževanju in usposabljanju; ker celostni pristop k usklajevanju politik v okviru evropskega semestra postavlja okvir za usmerjanje potrebnih naložb v razvoj človeškega kapitala ter sisteme izobraževanja in usposabljanja; ker si je treba še naprej močno prizadevati za izvajanje in dostop do politik usposabljanja, ki bodo spodbujale vseživljenjsko učenje in krepile konkurenčnost, odpornost in vključenost delovne sile EU, zlasti za delavce v poklicih, za katere se zahteva nizka usposobljenost; ker glede na preobrazbene izzive, s katerimi se spoprijema EU, zgolj javnofinančni odhodki ne morejo pokriti potreb po izpopolnjevanju in preusposabljanju; ker se je leta 2022 povprečna ocena osnovnih spretnosti 15-letnikov v programu mednarodne primerjave dosežkov učencev (PISA) v primerjavi z letom 2018 znižala, pri čemer je poduspešnost nesorazmerno prizadela prikrajšane učence, kar kaže, da so potrebne reforme in trajne naložbe v izobraževanje in usposabljanje, da bi podprli prihodnje generacije in njihov prehod iz izobraževanja v zaposlitev;

J. ker so bile dodatne potrebe po naložbah v socialno infrastrukturo ocenjene na 192 milijard EUR letno, vključno s cenovno dostopnimi stanovanji, zdravstvenim varstvom in dolgotrajno oskrbo, izobraževanjem in vseživljenjskim usposabljanjem ([3]); ker je treba pripisati vrednost gospodarskemu donosu socialnih naložb, zlasti javni porabi za otroke in mlade, ki izboljšujejo življenjski standard in zmanjšujejo revščino ter so tudi ključno gonilo trajnostne in vključujoče gospodarske rasti, višje produktivnosti in višjih stopenj zaposlenosti; ker prenizke naložbe v izobraževanje in raziskave slabšajo dolgoročne obete za rast; ker so socialne naložbe za otroke naložba v prihodnost, ki vodi k boljšim možnostim za izobraževanje in zaposlitev, kar ugodno vpliva na gospodarske kazalnike; ker so potrebna dodatna prizadevanja za merjenje vrzeli v socialnih naložbah po okrevanju v EU, naložbah v socialne storitve in pokritosti z njimi ter njihove donosnosti; ker bi z razvojem skupnih podatkovnih kazalnikov o izdatkih za socialne storitve in pokritosti z njimi, kot je evropski indeks socialnih storitev, okrepili priporočila, ki temeljijo na dokazih, in učinkovito spremljanje njihovega izvajanja v okviru evropskega semestra;

([3]) Delovni dokument služb Komisije z dne 27. maja 2020 z naslovom *Identifying Europe's recovery needs* (Prepoznavanje potreb Evrope za okrevanje) (SWD(2020)0098), priložen sporočilu Komisije z naslovom Čas za Evropo: obnova in priprava za naslednjo generacijo (COM(2020)0456).

K. ker pritiski, ki jih povzročajo stanovanjski stroški in visoke cene energije, močno obremenjujejo gospodinjstva, vendar stanovanjska politika v priporočilih za posamezne države pogosto ni dovolj zastopana, kljub svojemu makroekonomskemu pomenu in osrednji vlogi, ki jo ima pri dohodkovni varnosti, socialni vključenosti in odpornosti v zvezi z življenjskimi stroški; ker imajo naložbe v socialne storitve in povečanje ponudbe stanovanj, vključno s socialnimi in cenovno dostopnimi stanovanji, pa tudi v energijsko učinkovitost, prenovo stavb in odpravljanje pomanjkanja spretnosti ključno vlogo pri zmanjševanju revščine, vključno z energetsko revščino, in izboljšanju cenovne dostopnosti;

L. ker plačna vrzel med spoloma v EU sedaj znaša 12 %, med drugim zaradi nesorazmernega deleža gospodinjskih obveznosti in obveznosti oskrbe otrok, ki jih opravljajo ženske, ter nenehnega podcenjevanja poklicev, v katerih prevladujejo ženske; ker so ženske izpostavljene večjemu tveganju revščine, zlasti v starosti, saj je zdaj pokojninska vrzel med spoloma 25 % ([4]);

1. poudarja konkurenčno prednost, ki jo imajo naložbe v socialni model EU; poziva, naj se priporočila skupine na visoki ravni za prihodnost socialne zaščite in socialne države v EU ter priporočila iz poročil Enrica Lette in Maria Draghija vključijo v proces evropskega semestra, da bi zaščitili in okrepili socialno tržno gospodarstvo EU; poudarja, da je potreben uravnotežen pristop, ki bo podpiral socialne pravice, javne storitve ter strukture in obseg kolektivnih pogajanj, pa tudi konkurenčnost; pozdravlja vključitev evropskega stebra socialnih pravic v okvir gospodarskega upravljanja, države članice pa poziva, naj izkoristijo možnost podaljšanja prilagoditvenega obdobja za naložbe v prednostne naloge evropskega stebra socialnih pravic; poziva, naj se integrirani okvir upravljanja odraža v notranjih procesih institucij EU in naj bodo njihovi gospodarski in socialni organi v enaki meri vključeni;

2. poziva Komisijo in države članice, naj celovito izvajajo evropski steber socialnih pravic; poudarja, da mora posodobljeni akcijskega načrta za evropski steber socialnih pravic politične zaveze pretvoriti v konkretne in ambiciozne ukrepe, podprte z jasnimi, merljivimi cilji in zanesljivimi kazalniki spremljanja, da bi učinkovito obravnavali revščino in socialno izključenost ter podprli delavce pri upravljanju zelenega in digitalnega prehoda, zlasti v zvezi spretnostmi, poklicnim izobraževanjem in usposabljanjem ter vseživljenjskim učenjem; poziva, naj se cilji akcijskega načrta za evropski steber socialnih pravic vključijo v središče evropskega semestra, tako da se določijo kot referenčna merila v ocenah evropskega semestra; ugotavlja, da se predlog Komisije za skupno poročilo o zaposlovanju za leto 2026 v veliki meri osredotoča na pomanjkanje spretnosti in delovne sile ter ne vsebuje celovite ocene izvajanja 20 načel evropskega stebra socialnih pravic, kot zahteva Uredba (EU) 2024/1263; poziva Komisijo, naj poskrbi, da bodo v prihodnjih ciklih obravnavana vsa načela evropskega stebra socialnih pravic, da bi omogočili natančno in popolno sliko socialnih razmer v EU;

3. pozdravlja cilj Komisije, da se do leta 2050 izkorenini revščina, njen evropski načrt za cenovno dostopna stanovanja in namero, da predlaga akt o kakovostnih delovnih mestih; pozdravlja tudi prvo strategijo EU za boj proti revščini in krepitev evropskega jamstva za otroke; poudarja, da so potrebni skladnost med evropskim semestrom, nadaljnjim ukrepanjem na podlagi akcijskega načrta za evropski steber socialnih pravic in temi prihodnjimi instrumenti ter merljivi cilji in ustrezna priporočila za posamezne države;

4. opozarja na zavezo predsednice Komisije Ursule von der Leyen iz leta 2019, da bo vsakemu otroku v Evropi, ki mu grozi revščina ali socialna izključenost, zagotovila dostop do najosnovnejših pravic, kot sta zdravstveno varstvo in izobraževanje, čemur je sledilo sprejetje priporočila Sveta (EU) 2021/1004 z dne 14. junija 2021 o vzpostavitvi evropskega jamstva za otroke ([5]); poudarja, da ciljev evropskega jamstva za otroke ni mogoče doseči brez ambicioznih namenskih proračunskih sredstev na evropski in nacionalni ravni; v zvezi s tem ponovno poziva k znatnemu namenskemu proračunu v višini vsaj 20 milijard EUR za evropsko jamstvo za otroke; poudarja, da je ta namenski proračun nujno treba nameniti v naslednjem večletnem finančnem okviru, da bi se odzvali na vse večji izziv revščine in socialne izključenosti otrok;

5. poudarja pomen izkoreninjenja revščine in socialne izključenosti otrok, da bi prekinili medgeneracijske cikle; pozdravlja vključitev ocene izvajanja jamstva za otroke v vsa poročila o državah v pomladanskem svežnju 2025 in spodbuja nadaljnje spremljanje napredka v okviru evropskega semestra; vendar obžaluje, da ni zagotovljeno

([4]) Evropski inštitut za enakost spolov, *Gender Equality Index* (Kazalnik enakosti spolov), https://eige.europa.eu/gender-equality-index/2025/country.

([5]) UL L 223, 22.6.2021, str. 14, ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2021/1004/oj.

nadaljnje ukrepanje na podlagi teh ugotovitev, saj sta bili leta 2025 izdani le dve priporočili za posamezne države, ki pozivata k ukrepanju za odpravo revščine otrok; meni, da bi morala priporočila za posamezne države odražati proračunsko skladnost držav članic z minimalnimi zahtevami glede dodelitve sredstev za boj proti revščini otrok, določenimi v uredbi o ESS+ ([6]);

6. v zvezi s tem ponovno poziva, naj se financiranje za evropsko jamstvo za otroke poveča z znatnim namenskim proračunom, države članice pa naj vsaj 5 % sredstev, ki so jim namenjena iz ESS+, namenijo za boj proti revščini otrok in spodbujanje njihove dobrobiti, pri čemer naj se vsaj 10 % namenjeni državam članicam, v katerih stopnja revščine otrok presega povprečje EU;

7. je zaskrbljen zaradi stopnje brezposelnosti mladih, ki ostaja več kot dvakrat višja od splošne stopnje brezposelnosti v EU; poudarja, da je za mlade ljudi bistveno dopolniti aktivacijske ukrepe na področju zaposlovanja s trajno podporo, med drugim z dostopom do integriranih socialnih storitev, vključno s stanovanji in podporo za duševno zdravje, da se zagotovi nadaljnja udeležba v izobraževanju ali zaposlitvi; poudarja, da morajo države članice vlagati v okrepljeno jamstvo za mlade, da bi zagotovile kakovostno in pravočasno podporo vsem mladim, mlajšim od 30 let, ki niso zaposleni, se ne izobražujejo ali usposabljajo; poziva države članice, naj okrepijo jamstvo za mlade kot orodje za podporo mladim, ki zapustijo oskrbo, in preprečijo, da bi mladi nenadoma ostali brez oskrbe, tudi z dostopom do poklicnega usmerjanja;

8. poziva Komisijo in države članice, naj v okviru evropskega semestra spodbujajo visokokakovostna in pravično plačana pripravništva ter preprečijo njihovo zlorabo kot nadomestilo za redno zaposlitev; poziva, naj bo prihodnja direktiva o izboljšanju delovnih pogojev pripravnikov ([7]) ambiciozna in celovita ter naj zagotavlja popolno varstvo pravic pripravnikov, vključno z možnostjo prekinitve pripravništva ne glede na določbe pogodbe v primeru kršitve temeljnih pravic, ter poziva k hitremu zaključku pogajanj;

9. meni, da je treba na ravni EU in držav članic ukrepati, da bi preprečili in obravnavali vztrajno visoke stopnje revščine in socialne izključenosti, ter pri tem pozdravlja napoved prve strategije EU za boj proti revščini; meni, da mora ta strategija omogočati celovito obravnavo temeljnih vzrokov in večrazsežnostih vidikov revščine in socialne izključenosti, in sicer s konkretnimi ukrepi, ustreznimi proračunskimi sredstvi, jasnimi cilji, mejniki in strukturnimi ukrepi, hkrati pa tudi zagotavljati dosledno izvajanje in spremljanje; poziva države članice, naj v boju proti revščini in za spodbujanje dela izvajajo direktivo o ustreznih minimalnih plačah ([8]); poziva, naj bo boj proti revščini otrok v središču strategije za boj proti revščini EU, da bi prekinili krog revščine; poziva države članice, naj v celoti izvajajo priporočilo Sveta o zadostnem minimalnem dohodku ([9]);

10. opozarja, da je pomembno izboljšati dostop samozaposlenih oseb do socialne zaščite, in poziva Komisijo, naj proces evropskega semestra izkoristi za spremljanje nacionalnega izvajanja priporočila Sveta o dostopu delavcev in samozaposlenih oseb do socialne zaščite ([10]), vključno s priporočili za posamezne države; opozarja, da je delež samozaposlenih oseb v kulturnem in ustvarjalnem sektorju več kot dvakrat tolikšen kot pri splošnem prebivalstvu, zato so za ta sektor potrebni ciljno usmerjeni ukrepi; v zvezi s tem pozdravlja napoved Listine EU o umetnikih, v katerih bodo poudarjeni glavni temelji in zaveze za pravične delovne pogoje v tem sektorju, vendar poziva Komisijo, naj jo objavi že leta 2026, saj gre za dolgotrajna vprašanja;

11. obžaluje, da države članice premalo aktivno uresničujejo cilje strateškega okvira EU za Rome in da se tem ciljem v procesu evropskega semestra, zlasti v priporočilih za posamezne države, ne namenja stalna pozornost; poudarja, da je cilj strateškega okvira prepoloviti razliko v stopnji zaposlenosti med Romi in splošnim prebivalstvom ter zagotoviti, da bo do leta 2030 vsaj 60 % Romov opravljalo plačano delo; poziva države članice, naj sprejmejo celosten pristop, osredotočen na enakost, in zagotovijo, da bodo javne politike in storitve dejansko dosegle vse Rome, tudi tiste na oddaljenih območjih in podeželju;

([6]) Uredba (EU) 2021/1057 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. junija 2021 o vzpostavitvi Evropskega socialnega sklada plus (ESS +) in razveljavitvi Uredbe (EU) št. 1296/2013 (UL L 231, 30.6.2021, str. 21, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1057/oj).

([7]) Predlog Komisije z dne 20. marca 2024 za direktivo Evropskega parlamenta in Sveta o izboljšanju in izvrševanju zagotavljanja delovnih pogojev pripravnikov ter boju proti kot pripravništvo prikritim rednim delovnim razmerjem (direktiva o pripravništvih) (COM(2024)0132).

([8]) Direktiva (EU) 2022/2041 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. oktobra 2022 o ustreznih minimalnih plačah v Evropski uniji (UL L 275, 25.10.2022, str. 33, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2041/oj).

([9]) Priporočilo Sveta z dne 30. januarja 2023 o zadostnem minimalnem dohodku za aktivno vključevanje 2023/C 41/01 (UL C 41, 3.2.2023, str. 1).

([10]) Priporočilo Sveta z dne 8. novembra 2019 o dostopu delavcev in samozaposlenih oseb do socialne zaščite (UL C 387, 15.11.2019, str. 1).

12. z zaskrbljenostjo opozarja, da vrzel stopnje delovne aktivnosti invalidov vztraja na približno 24 %, in po drugi strani želi spomniti na cilj EU o prehodu z institucionalne oskrbe na oskrbo v skupnosti ali družini za vse zadevne osebe; poziva Komisijo, naj v okviru evropskega semestra, tudi v priporočilih za posamezne države, obravnava vrzel stopnje delovne aktivnosti invalidov in posodobi strategijo EU o pravicah invalidov za obdobje 2021–2030 v skladu s Konvencijo OZN o pravicah invalidov z novimi vodilnimi pobudami, vključno z evropskim jamstvom za zaposlovanje in strokovno usposobljenost invalidov; ponovno poziva Komisijo, naj predloži akcijski načrt za deinstitucionalizacijo, ki bo zajemal vse skupine, ki še vedno živijo v ustanovah, vključno z otroki, invalidi, osebami z duševnimi zdravstvenimi težavami in brezdomci; poudarja, da bi bilo treba v okviru evropskega semestra spremljati napredek pri deinstitucionalizaciji, in poziva države članice, naj sredstva Evropskega socialnega sklada plus ter druga sredstva EU in nacionalna sredstva v celoti izkoristijo za dokončanje tega procesa, razvoj storitev v skupnosti in naložbo v preprečevanje;

13. pozdravlja, da se je okvir za socialno konvergenco trajno vključil v evropski semester; poudarja, da je ta okvir, skupaj s pregledom socialnih kazalnikov, pomemben za prepoznavanje tveganj in spremljanje napredka pri navzgor usmerjeni socialni konvergenci, zmanjševanju neenakosti, krepitvi sistemov socialne zaščite in spodbujanju dostojnih delovnih pogojev ter podpornih ukrepov za zagotavljanje pravičnosti v prehodu; poziva Komisijo, naj še naprej razvija inovativna orodja za kvantitativno in kvalitativno analizo v tem novem okviru, da ga bo mogoče kar najbolje uporabiti v prihodnjih ciklih evropskega semestra; poziva Komisijo, naj v drugi fazi analize analizira tveganja za navzgor usmerjeno socialno konvergenco, poudarjena v skupnem poročilu o zaposlovanju za leto 2025, vključno z zaposlitvenimi rezultati premalo zastopanih skupin, zgodnjim opuščanjem šolanja in izobraževanjem odraslih ter revščino, ter z zadevnimi državami članicami razpravlja o sprejetih ali načrtovanih ukrepih za obravnavanje teh tveganj; ugotavlja, da bo reševanje izzivov, opredeljenih v skupnem poročilu o zaposlovanju, prispevalo k doseganju navzgor usmerjene socialne konvergence;

14. poziva Komisijo, naj izboljša in posodobi pregled socialnih kazalnikov, tako da bo odražal dejavnike in učinke neenakosti, vključno z enakimi možnostmi, kakovostno zaposlitvijo, porazdelitvijo bogastva, dostopom do javnih in socialnih storitev, ustreznimi pokojninami, stanovanji in brezdomstvom, duševnim zdravjem, diskriminacijo ter socialnimi učinki degradacije okolja in podnebnih sprememb; poziva Komisijo, naj v pregledu socialnih kazalnikov revščino zaposlenih obravnava kot opozorilo in predlaga priporočila za posamezne države, v katerih ti trendi vztrajajo; poudarja, da je treba obravnavati izzive, ki so v tem pregledu označeni kot „kritični“ ali „ki jih je treba spremljati“, vključno z zgodnjim opuščanjem šolanja, preobremenjenostjo s stanovanjskimi stroški, učinkom socialnih transferjev, vrzeljo stopnje delovne aktivnosti invalidov, neizpolnjenimi potrebami po zdravstveni oskrbi po lastnem poročanju, otroškim varstvom, osnovnimi digitalnimi spretnostmi ter revščino otrok; poziva, naj se v pregled vključita kazalnik socialnega napredka in kazalnik enakosti spolov, da bi se z uporabo razčlenjenih podatkov bolje izmerile neenakosti, dostop do priložnosti in blaginja; poudarja, da so za izboljšanje oblikovanja politik na osnovi dokazov in bolj ciljno usmerjene socialne naložbe potrebni aktualni, usklajeni in pregledni podatki in metodologije ter da je treba pregled socialnih kazalnikov uskladiti z vsemi 20 načeli evropskega stebra socialnih pravic;

15. opozarja, da kazalnik tveganja revščine ali socialne izključenosti ne zajema vseh temeljni vzrokov revščine in kompleksnih neenakosti, zlasti ne vključuje oseb, ki živijo zunaj zasebnih gospodinjstev, kvalitativnih vidikov revščine in življenjskih izkušenj z marginalizacijo, pri čemer je treba upoštevati tudi, da revščina ni zgolj nezadosten dohodek ali materialna prikrajšanost; poziva Odbor za socialno zaščito, naj si prizadeva za prenovo merila za tveganje revščine ali socialne izključenosti, da bi ga razširili v smeri močnejšega, razčlenjenega in bolj večrazsežnostnega razumevanja revščine in socialne izključenosti;

16. želi spomniti, da lahko socialne naložbe pozitivno vplivajo na gospodarsko rast, produktivnost in konkurenčnost, hkrati pa prispevajo k fiskalni vzdržnosti in spodbujajo navzgor usmerjeno socialno kohezijo, življenjske in delovne pogoje ter vključevanje ranljivih skupin; poziva Komisijo in države članice, naj socialne naložbe obravnavajo kot temelj trajnostne rasti in se osredotočijo na naložbe, ki so dokazano učinkovite v smislu rasti, produktivnosti, kakovosti delovnih mest in povečane udeležbe na trgu dela; poziva države članice, naj do 31. decembra 2026 v celoti in ciljno usmerjeno uporabljajo mehanizem za okrevanje in odpornost, da bi obravnavale izzive, opredeljene v priporočilih za posamezne države; poziva, naj Komisija pripravi smernice za spodbujanje zasebnih naložb in javno-zasebnih partnerstev, da se odpravijo vrzeli v socialni infrastrukturi; pozdravlja, da je bilo vzpostavljeno vozlišče znanja o socialnih naložbah, da bi se izboljšala vzajemno učenje in tehnična pomoč, še izboljševali pravočasnost in razpoložljivost socialnih kazalnikov, zmanjšale zamude pri ocenjevanju trendov revščine in neenakosti ter izboljšal dostop držav članic do podatkov za oceno politike in oceno učinka;

17. spominja, da je socialna ekonomija ključni del socialnih naložb, saj ima edinstveno vlogo pri razvoju vključujočih in inovativnih rešitev na lokalni ravni ter prispeva k ustvarjanju kakovostnih delovnih mest, zagotavljanju cenovno ugodnih in dostopnih socialnih storitev in storitev v bližini ter zelenemu in digitalnemu prehodu; ugotavlja, da je javna podpora socialni ekonomiji visoka, in sicer 88 % vprašanih v raziskavi Eurobarometer podpira strategije in zakonodajo za njeno spodbujanje; poziva Komisijo in države članice, naj izboljšajo svoje okvirne pogoje, tako da olajšajo dostop do financiranja, omogočijo krepitev zmogljivosti in zagotovijo njihovo prepoznavnost, ter naj cilje akcijskega načrta za socialno ekonomijo upoštevajo v evropskem semestru, vključno s priporočili za posamezne države, in ciljno usmerjeno uporabljajo sredstva EU;

18. poudarja, da bi bilo treba načrt Komisije za cenovno dostopna stanovanja bolje povezati z evropskim semestrom, tako da bi bil v priporočilih za posamezne države večji poudarek na cenovno dostopnih, dostojnih in trajnostnih stanovanjih, zlasti za skupine z nizkimi in srednjimi dohodki, pa tudi za invalide in starejše; poziva, naj se bolj spremlja napredek držav članic pri zagotavljanju dostopa do ustreznih, varnih in nesegregiranih stanovanj za romske skupnosti, ki živijo v skrajni revščini; želi podpisnike lizbonske deklaracije o evropski platformi za boj proti brezdomstvu spomniti na cilj o izkoreninjenju brezdomstva do leta 2030; poziva države članice, naj ukrepe za povečanje ponudbe, znižanje gradbenih stroškov in odpravo pomanjkanja delovne sile v gradbenem in stanovanjskem sektorju združijo s podporo na strani povpraševanja, s katero se ljudem, zlasti gospodinjstvom v ranljivem položaju, pomaga, da pridejo do cenovno dostopnih, dostojnih in trajnostnih stanovanj; poudarja, da bi morali nacionalni srednjeročni fiskalno-strukturni načrti in naložbene strategije podpirati socialna in cenovno dostopna stanovanja, preprečevanje in zmanjšanje brezdomstva ter prenovo stavb, da bi zmanjšali energetsko revščino in izboljšali stanovanjske razmere, zlasti za ranljiva gospodinjstva; opozarja, da bo Socialni sklad za podnebje državam članicam od leta 2026 zagotavljal finančna sredstva za podporo ranljivim gospodinjstvom in mikropodjetjem;

19. poudarja, da so naložbe v visokokakovostno in dostopno izobraževanje in vseživljenjsko učenje strateška socialna naložba, ki je bistvena za kohezijo, vključevanje in pripravo delovne sile na zeleni in digitalni prehod ter obrambne potrebe EU, tudi s poklicnim izobraževanjem in usposabljanjem ter vajeništvom; pozdravlja predlog priporočila Sveta o človeškem kapitalu v EU in njegovo osredotočenost na odpravljanje pomanjkanja spretnosti, uporabo informacij o spretnostih za oblikovanje strategij za spretnosti ter razvoj širokega nabora osnovnih spretnosti, vključno z digitalno, državljansko in umetnointeligenčno pismenostjo, da bodo posamezniki pripravljeni na sodobno življenje; priznava, da nezadostne naložbe v človeški kapital ovirajo inovacije, konkurenčnost in zmožnost ljudi, da v celoti izkoristijo svoj potencial;

20. poudarja, da je treba s pobudami EU o pomanjkanju spretnosti močneje podpreti celovite vključujoče sisteme izobraževanja in usposabljanja, tudi z aktivnimi politikami trga dela, individualnimi učnimi računi in mikrodokazili, ter izboljšati postopke za potrjevanje neformalnega in priložnostnega učenja; poleg tega poudarja, kako pomembno je izboljšati in olajšati pravično mobilnost delovne sile v EU, pa tudi kako pomembna je vloga zakonitih migracij in priznavanja tujih kvalifikacij za odpravo pomanjkanja spretnosti; je zaskrbljen, ker je udeležba odraslih v usposabljanju v večini držav članic še vedno precej pod ciljem 60 %, zlasti med nizkokvalificiranimi delavci, starejšimi delavci, državljani tretjih držav in invalidi; poziva Komisijo, naj predlaga konkretne rešitve za pomanjkanje spretnosti ter v prihodnjem svežnju o pravični mobilnosti delovne sile obravnava stalne izzive, pri čemer naj zagotovi, da se bodo s prihodnjo pobudo za prenosljivost spretnosti odpravile obstoječe ovire za priznavanje spretnosti;

21. je trdno prepričan, da lahko z individualno pravico delavcev do usposabljanja med delovnim časom, s katero bi se odpravila glavna ovira, zaradi katere se ne odločajo za usposabljanje, zagotovimo kakovostno izpopolnjevanje in preusposabljanje ter podpremo usposabljanje in napredovanje zaposlenih, da bodo imeli delodajalci predvidljivo in stabilno ponudbo kvalificiranih delavcev; poudarja, da se je treba odpraviti finančno oviro in zagotoviti usposabljanje brez stroškov za delavce, in sicer s financiranjem, davčnimi spodbudami in partnerstvi; poudarja, da so za usposabljanje zaposlenih odgovorne nacionalne institucije in socialni partnerji, ter opozarja, da imajo bistveno vlogo pri uresničevanju pravice do usposabljanja; v zvezi s tem poziva države članice, naj dajo prednost programom usposabljanja, ki jih skupaj razvijejo delavci in njihovi delodajalci, in naj jih spodbujajo, da bosta izpopolnjevanje in preusposabljanje ustrezala dejanskemu povpraševanju na trgu in prispevala k poklicnemu napredovanju; poziva Komisijo, naj preuči in izda smernice, kako lahko javno-zasebna partnerstva med državami članicami in podjetji financirajo usposabljanje, preusposabljanje in izpopolnjevanje delavcev, zlasti v zvezi s pravico do usposabljanja za posamezne delavce;

22. poudarja, da mora postati medgeneracijska pravičnost strukturni element evropskega semestra; poziva Komisijo, naj v ocenjevalni okvir evropskega semestra kot del svoje strategije za medgeneracijsko pravičnost vključi kazalnike o dobrobiti mladih in starejših, dostopu do kakovostnih delovnih mest, cenovni dostopnosti, razpoložljivosti in fizični dostopnosti stanovanj, ustreznosti minimalnega dohodka in pokojnin, dostopu do kakovostnih storitev na področju duševnega zdravja ter kakovostnem izobraževanju in spretnostih ter oceni dolgoročne in distribucijske

učinke fiskalnih in reformnih priporočil; poziva jo tudi, naj oceni dolgoročne gospodarske, okoljske in socialne učinke političnih priporočil, vključno z nezadostnim vlaganjem, na prihodnje generacije; poudarja, da je treba v evropski semester bolje vključiti učinek demografske preobrazbe in daljše življenjske dobe; poudarja, da so zaradi demografskih sprememb potrebne politike za povečanje udeležbe delovne sile; poudarja, da je treba z ukrepi podpreti aktivno staranje ter zagotoviti dolgoročno vzdržnost pokojninskih sistemov in sistemov dolgotrajne oskrbe; meni, da bi bilo treba v priporočilih za posamezne države spodbujati pokojnine, ki zagotavljajo dostojno življenje, dobrobit in dostop do kakovostnih in cenovno dostopnih storitev zdravstvenega varstva in preventive za vse;

23. poudarja, da je treba obrambne izdatke v okviru evropskega semestra načrtovati usklajeno, učinkovito, pregledno in po evropsko, da bi čim bolj povečali družbene koristi; poudarja, da bi morale naložbe, povezane z varnostjo, vključevati družbeno odpornost, vključno z infrastrukturo z velikimi civilnimi koristmi, socialno zaščito, državljansko vzgojo, demokratično odpornostjo in zaščito pred dezinformacijami, pri čemer se je treba zavedati, da sta socialna stabilnost in demokratično zaupanje pomembna gradnika evropske varnostne arhitekture in se morata odražati v analizi dolgoročnih reform in naložbenih potreb v okviru evropskega semestra;

24. poudarja, da bodo priporočila evropskega semestra v letu 2026 ključna pri oblikovanju naslednjega večletnega finančnega okvira; meni, da bi bilo treba reforme in naložbe izbrati na podlagi učinkovitosti in uspešnosti pri obravnavanju ustreznih priporočil za posamezne države; opozarja, da morajo biti smernice semestra socialno uravnotežene in popolnoma usklajene z evropskim stebrom socialnih pravic, če naj bo financiranje EU vezano na te smernice, regionalni in lokalni akterji pa morajo imeti pomembno vlogo pri izplačevanju sredstev; v zvezi s tem je zaskrbljen zaradi predloga Komisije o socialnih izdatkih, ki lahko oslabi osredotočenost na zaposlitvene in socialne cilje, ter poziva k samostojnemu in okrepljenemu Evropskemu socialnemu skladu plus s tematsko osredotočenostjo;

25. meni, da je socialni model EU sestavni del njene konkurenčnosti in da je treba pri prizadevanjih za poenostavitev upravnih bremen za podjetja ohraniti in zagotoviti socialne pravice; poudarja, da lahko tudi kakovostna delovna mesta in nestroškovna konkurenčnost, kot je kakovost izdelkov in storitev, podpirajo produktivnost in rast plač; poudarja, da je pomembno zagotoviti večjo jasnost, sorazmernost in pravno varnost, zlasti za mala in srednja podjetja ter samozaposlene osebe, in da bi bilo treba pri tem spoštovati raznolikost modelov trga dela v državah članicah, hkrati pa podpirati trajnostno gospodarsko dejavnost in ustvarjanje kakovostnih delovnih mest;

26. je za to, da bi bil proces evropskega semestra bolj demokratičen in bi bil Parlament močno vključen v določanje prednostnih nalog ekonomske in socialne politike ter odločanje o ekonomskem upravljanju; vztraja, da morajo biti socialni partnerji, organizacije civilne družbe ter regionalni in lokalni akterji sistematično vključeni v oblikovanje in spremljanje nacionalnih reform ter ukrepanje na podlagi njih, in sicer ob ustreznem času in tako, da je zagotovljena preglednost; poziva Komisijo in države članice, naj poskrbijo, da bodo ustrezno udeleženi v vseh fazah analize, tudi v okviru socialne konvergence, da se bo povečala odgovornost in se bodo socialne pravice EU uresničevale v praksi; poudarja, da je spoštovanje načela subsidiarnosti in nacionalne pristojnosti še vedno osrednjega pomena za evropski semester; želi spomniti, da mora Komisija zagotoviti, da se bo v evropskem semestru in v okviru ekonomskega upravljanja EU ocenil učinek priporočenih reform na enakost spolov in vključevanje žensk na trg dela, ter spodbujati naložbe v kakovostne javne storitve in infrastrukturo oskrbe;

27. opozarja, da ni pregledne metodologije za oblikovanje priporočil za posamezne države in tudi ne jasnih meril za njihovo izbiro; svari, da to zmanjšuje odgovornost in pomeni tveganje neenake obravnave držav članic; poziva Komisijo, naj zagotovi popolno preglednost postopkov in notranjega odločanja, vključno z udeleženimi generalnimi direktorati, ter okrepi odgovornost in izmenjavo informacij s Parlamentom; je zaskrbljen, ker je skladnost s priporočili za posamezne države še vedno nizka; poziva države članice, naj bolje obravnavajo priporočila na področju zaposlovanja in socialne politike; poziva Komisijo, naj okrepi dialog z državami članicami o izvajanju obstoječih priporočil in smernic za zaposlovanje, vključno z nadgradnjo sedanjih in načrtovanih ukrepov politike;

28. naroči svoji predsednici, naj to resolucijo posreduje Svetu in Komisiji.